

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์	: การพัฒนานโยบายฟื้นฟูป่าต้นน้ำลำธารในประเทศไทย
โดย	: นางสาวสิริมา ธรรมชาติโสภ
ชื่อปริญญา	: ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
วิชาเอก	: การวิเคราะห์และวางแผนทางสังคม
ปีการศึกษา	: 2542

การศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนานโยบายฟื้นฟูป่าต้นน้ำลำธารในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการพัฒนานโยบายฟื้นฟูป่าต้นน้ำลำธารในประเทศไทย ในประเด็นดังนี้

1. การกำหนดนโยบายฟื้นฟูป่าต้นน้ำลำธารในประเทศไทย
2. ผลของการนำนโยบายฟื้นฟูป่าต้นน้ำลำธารในประเทศไทยไปปฏิบัติ
3. แนวทางการพัฒนานโยบายฟื้นฟูป่าต้นน้ำลำธารในประเทศไทย

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากข้อมูลสนาม เอกสาร โทรทัศน์ ด้วยวิธีการสังเกตการณ์ การประชุม การสัมภาษณ์ การฟังบรรยาย การดูงาน และการสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการป่าต้นน้ำลำธารในประเทศไทย แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์และอธิบายเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า

1. การกำหนดนโยบาย เป็นการกำหนดนโยบายโดยผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ลักษณะของนโยบายเป็นแบบสั่งการจาก “บน” สู่ “ล่าง” สาระของนโยบายที่อพยพคนออกจากป่าก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ที่ดิน

2. ผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ โดยพิจารณาจากการปฏิบัติงานในสถานที่ซึ่งเป็นภูเขาสูงชัน อยู่ห่างไกลจากชุมชน งบประมาณไม่เพียงพอ ทำให้ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์และกำลังคน ผู้ปฏิบัติงานมีทัศนคติต่อชาวบ้านในเชิงลบ ขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงานมีน้อย ความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นขึ้นกับบุคลิกภาพส่วนตัวของผู้ปฏิบัติงาน ความชอบธรรมในการปฏิบัติงาน อธิบายได้ว่า ผู้ปฏิบัติงานทำงานหนักเกินค่าตอบแทนที่ได้รับ ด้านความชอบธรรมต่อชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบในการปฏิบัติงาน ชาวบ้านจะร้องเรียนว่าไม่เป็นธรรมตราบไคที่ชาวบ้านต้องถูกอพยพออกจากพื้นที่ หรือ พื้นที่ทำกินของพวกเขากลายเป็นที่ปลูกป่าเพื่อฟื้นฟูป่าต้นน้ำลำธาร ความโปร่งใสของการปฏิบัติงาน สามารถตรวจสอบได้

3. การพัฒนานโยบาย ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการพัฒนานโยบายฟื้นฟูป่าต้นน้ำในประเทศไทย คือ

- (1) แนวทางตามพระราชดำริ “คนอยู่กับป่า”
- (2) กระบวนทรรศน์ใหม่ในการพัฒนาประเทศ
- (3) การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง การปกครอง
- (4) การเปลี่ยนแปลงแนวคิดของนักวิชาการ ทางด้านวนศาสตร์ซึ่งเกี่ยวข้องกับ

การจัดการป่าต้นน้ำลำธาร

- (5) อิทธิพลจากนักวิชาการด้านสิทธิมนุษยชน
- (6) แรงผลักดันจากองค์กรประชาชน
- (7) นโยบายเดิมบางประการเมื่อนำสู่การปฏิบัติแล้วไม่ประสบผลสำเร็จ

นโยบายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าต้นน้ำลำธารจึงได้รับการนำมาประยุกต์ใช้ในปัจจุบัน